

„Edinost“

Izhaja enkrat na dan, razun nedelj in praznikov, ob 6. uri zvečer.

Naročnina znaša:

Za celo leto	24 kron
za pol leta	12 „
za četrt leta	6 „
za en mesec	2 kroni

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Po tobakarnah v Trstu se prodajajo posamezne številke po 6 stotink (3 nč.); izven Trsta pa po 8 stotink (4 nč.).

Telefon št. 876.

Edinost

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorsko.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah in petitu. Za večkratno naročilo s primernim popustom Posilana, osmrtnice in javne zahvale domači oglasi itd. se računajo po pogodbi

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Nefrankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase surajema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, 11. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinost“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Poziv!

Slovenci iz Trsta in okolice namepravajo dne 7. oktobra t. l. obiskati razstavo v Ljubljani

V ta namen hočemo prirediti poseben vlak. Da bo pa to mogoče, mora se oglašiti zadostno število izletnikov najdalje do 21. septembra t. l. Oglase sprejemajo vsa društva v Trstu in okolici, kakor n. pr. «Slovanska čitalnica», «Podporno društvo», ulica Molin piccolo, «Podporno in bralno društvo», ulica Corsia Stadion, vsa pevska društva itd.

Prepričani smo, da se odzove vsakdo, ki le more, ter porabi priliko, da vidi razstavo, a ob enem tudi obišče gledališče, kajti skrbelo se bo, da bo ta večer kaka posebna dramatična predstava. Pokazimo, kakor vselej, svojo narodno zavest, in število vdeležnikov bodi častno!

Javni shod

političnega društva »Edinost« dne 2. septembra 1900 na vrtni šolskih zavodov pri sv. Jakobu.

(Dalje.)

Prva resolucija, ki jo je predlagal g. dr. Rybář se glasi:

»Pozivlje se e. k. vlado, da čim prej mogoče reši utok, ki so ga že pred enim letom uložili slovenski stariši v Trstu proti odloku e. k. namestništva tržaškega, s katerim je isto odbilo prošnjo za ustanovljenje slovenske ljudske šole v Trstu.«

Potem je govornik nadaljeval:

Gospoda moja! Mogoče, da bo to kaj pomagalo ter da v dobimo rešitev, ugodna pa ista bržkone ne bo, kajti ministerstvo ima veliko drugih skrbi za se in za druge. Isto se menda ne bo hotelo zameriti petim državnim poslancem italijanskim, ki so tukaj tako radikalni nasprotniki vlade, na Dnaju pa neprestano prošajo za to ali ono malenkost ter antišambirajo pred sprejemnicami gospodov ministrov. Tudi če bi se mi obrnili do naših slovenskih poslancev na Dunaju, bi nam to menda ne koristilo mnogo. Žalostna resnica je, da naši slovenski poslanci, posebno kranjski, tudi ne bi radi za-

merili vladi. Oni bi vse drugo rajše zgubili, le prijateljstva vlade ne. Jaz pa mislim tako: naj mi bo vlada nasprotna ali ne, samo da nam dá kar nam dovoljuje zakoni, potem imamo zadosti. Jaz se, da se domače izrazim, požvižgam na tisto prijateljstvo. Kakor rečeno, pomagala nam ta resolucija menda ne bo do šole, vendar upanja ne zgubimo, saj na upanju sloni svet. Ker bo pa slavna naša birokracija po starodavni in častitljivi avstrijski praksi gotovo skušala, da bi še nadalje zavlačevala rešitev našega šolskega vprašanja, moramo biti pripravljeni tudi za ta slučaj.

Mi smo reveži. Več ali manj živimo vsi od dela svojih rok; v tem smo si vsi enaki.

Mi moramo skrbeti za to, da ne ostanemo na cedilu, ako nam vlada še vedno ne da šole; gledati moramo, da nam ne zaprejo še te šole, ki jo sedaj imamo, ki si jo sami vzdržujemo. Kakor sem že omenil, za divjake v Afriki, na Kitajskem itd. ustanovljajo žlovekoljubna društva, katerim je namen, da nabirajo sredstev za poučevanje teh divjakov, pošiljajo jim svoje misijonarje, da širijo med njimi kulturo. Če so torej Evropejci tako nežni in rahločutni nasproti tem divjakom, mislim, da se usmilijo tudi nas ter nam pripomorejo z gmotnimi prispevki, da si bomo mogli vzdrževati slovensko šolo. V prvi vrsti upam, da to store tudi naši bratje Slovani po vsem svetu, ne samo v Avstriji. Predlagam torej v tem zmislu drugo resolucijo, ki se glasi:

»Nalaga se političnemu društvu »Edinost«, da sestavi oklic na vse Slovane, tudi zunaj naše monarhije, naj s prostovoljnimi doneski pripomorejo k vzdrževanju že obstoječe slovenske zasebne šole in k ustanovljenju novih potrebnih šol.«

V tej proklamaciji bi se moralo opozoriti naše brate Slovane, da živi tudi tukaj slovenski rod, ki je zapuščen od občine in vlade ter brez vsake šole, da smo pa ukaželjni ter da nočemo poginiti kakor naroč, da smo reveži, ki si ne moremo sami ustanovljati in vzdrževati šol, da smo storili vse, kar je bilo v naših močeh, da smo se obrnili do mesta in do vlade, a zaman, ter da smo sedaj prisiljeni iskati drugje pomoči. Jaz mislim, da bodo naši bratje Slovani, ki toliko žrtvujejo v imenu slovenske vzajemnosti, uslišali našo prošnjo ter nam priskočili na pomoč z materijalnimi podporami. Mi se lahko v to svrhu obrnemo tudi do raznih društev, saj imajo v neki državi veliko društvo, kateremu je namen podpirati slovenske

brate, kjerkoli isti bivajo. (Klici: Petrograd! Neopisno oduševljenje, v katerem ni bilo mogoče razumeti govornika.) Govornik je zaključil: Potem, če nas bodo naši bratje podpirali, ne bomo prestali pozivati vlado na njeno dolžnost, ampak vsaj lažje bomo čakali.

Na to je predsednik dal besedo gosp. Etbinu Kristanu.

(Zvršetek pride.)

Pismo.

(Zvršetek.)

Zdaj sem prišel še-le na pravo. »Pr. list« piše: Sovražniki svete cerkve obdolžujejo sv. katoliško cerkev vseh onih strogih kazni, s katerimi je državna inkvizicija proganjala krive vere, da-si se je že stokrat in stokrat dokazalo, da je cerkvena inkvizicija vse kaj družega, ko državna, vendar ne nehajo še ignoranti ponavljati te infamije. Cerkevna inkvizicija je bila tudi stroga, toda o takih strogostih, kakoršne jej predbacivajo liberalci, ni govora. Lahko tudi, da se je v posameznih slučajih kaka cerkvena oseba v tem kaj pregrešila, toda cerkvi na sploh se tega očitati ne more. Sv. cerkev je bila z grešniki in krivoverci mila mati in se je le v najsrajnejših okoliščinah posluževala skrajnih sredstev.

Vse drugače pa je z državno inkvizicijo. Država je v onem času štela krivo vero kakor državni zločin in ga je po svoje tudi kaznovala. Proti tej inkviziciji so papeži in škofi večkrat protestirali. O tej inkviziciji govorite, kolikor vam drago! Kolikor je država dandanes premalo skrbna za sv. vero, toliko je bila v onih časih preveč! Sv. cerkvi pa je eno in drugo škodljivo!

Prosim: gospodje okoli »Primorskega lista«: Dokažite mi, da sem le z jedno samo najmanjšo besedo — poslužujem se vašega stila — omenil v »Edinosti« cerkveno inkvizicijo? Ne morete! Pisal pa sem, da nismo več v dobi inkvizicije, ker, ko bi še danes obstajala inkvizicija, imela bi ista v »Primorskem listu« izbornega policijskega agenta! Ker pa one inkvizicije danes ni več, »Primorski list« na to stran tudi ne bo mogel razvijati svojega delovanja...

Sicer pa, čemu hoče »Primorski list« dovesti »Edinost« na to opozlo pot. Ali hoče »Primorski list«, da jamemo pripovedovati našemu ljudstvu o kakovem »haereticke pravitatis inquisitor«-ju etc. . . . ? Ali menite, da

plačati cerkovnika, je Jakob sam čital psalme, pa tudi za grob niso vzeli nič, ker mu je grobar bil boter.

Štirje možje so odnesli rakev, toda ne za denar, marveč iz spoštovanja. Za rakvo so šle stare ženske, berači, dva trapeza; ljudje, ki so jih srečali, so se pobožno prekriževali. Jakob pa je bil zelo zadovoljen, da je bilo vse tako dišno, primerno in po ceni in za nikogar razžaljivo. Poslovilvi se poslednjikrat od Marte, se je dotaknil z roko rakeve ter zamrmal: »Krasno delo!«

Ko pa se je vračal s pokopališča, jelo mu je biti tesno pri sreč. Sapo je imel težko in vroče, noge slabe in žejalo ga je.... A tu so prihajale še slabe misli. Prišlo mu je na misel, da vse svoje življenje niti enkrat ni pomiloval Marte, niti ji rekel prijazne besede. Petdeset let, odkar sta živela v jedni sobi, se je vlekle dolga, dolga, toda zgodilo se je, da se je ves čas ni niti enkrat spomnil, da je ni opazil, kakor bi bila kaka mačka ali pes. A vendar je ona vsaki dan kurila v peč, kuhala in pekla, hodila po vodo, sekala drva, in ko se je vračal on od svaiteb pijan domov, je ona vsakokrat spoštljivo obesila njegovo obleko

bi bilo s tem veri kaj pomagano? Za nami je zgodovina in ta zgodovina nam je živa priča vsega... In če bi trebalo, so nam na razpolago debeli folijanti, proti katerim bi bili zastoj vsi sofizmi... Zato pa, gospoda, ne izzivajte...! Pomislite, kaj ste vse povzročili na Goriškem s svojo — najmilejše rečeno — nesrečno politiko. Ali je vera zdaj na boljšem, ko tako bujno raste in cvete tisti glasoviti sad, ki se imenuje »Tutti frutti«?...

Sploh se pa vidi, da se je »Prim. list« obrnil na nepravo adresu, ko piše, da so zgubili gospodje okoli »Edinosti« glave ter da »Ed.« bega tržaške Slovence s svojimi konfuznostmi. Veliko boljše bi storil, ko bi to trditev porabil za-se in za svoje trbante, ker iz njegove zadnje številke iz notice, kjer se peča z »Edinostjo«, se vidi povsem jasno, da so gospodje okoli »Primorskega lista« res zgubili glavo in imajo tako zmešane pojme, da še sami ne vedo več, kaj hočejo. Pogledimo!

Pišejo lahko, da se je v posameznih slučajih kaka cerkvena oseba v tem (namreč v inkviziciji) kaj pregrešila, toda cerkvi na sploh se tega očitati ne more.

Dobro! Nečem staviti vprašanja, kaj gospoda umeje pod cerkvijo in kaj pod cerkvenimi osebami, četudi me srbe prsti, da bi se lotil razreševanja teh vprašanj. Rad pa bi doznal, kako je to, da »Prim. list«, ki vedno in vedno časti in pita z liberalcem, brezvercem vsakega, kateri ne trobi v njegov rog ter se ne prišteva k njegovi avant-gardi, da torej ta »Primorski list« naenkrat prihaja do zaključka, da grehov, katere stori kaka posamezna cerkvena oseba, ni mogoče pripisovati cerkvi. To je povsem jasno!

Le čudno, da prihaja »Prim. list« še-le zdaj do tega zaključka, kateri je popolnoma v nasprotju z vsemi tradicijami in z vsem ostalim postopanjem njegovim. Ali ni bila »Edinost« vedno na stališču, katero zdaj naenkrat oznanja »Prim. list«, na stališču namreč, da grehov posamičnih duhovnikov ni mogoče pripisovati cerkvi, da torej s tem, da kdo kritikuje posamičnega duhovnika — »Pr. list« bi rekel »cerkvene osebe« — še ne kritikuje postopanja cerkve. In ali ni bila »Edinost« pri »Primorskem listu« baš radi tega na indeksu — pričakujem, da nam »Pr. list« prinese zopet kako učeno razpravo o tem predmetu (namreč indeksu) — baš radi tega, ker se je »Edinost« predrznila, da je tu pa tam malo okreala kakega »vrllega sobojevnika« istega »Prim. lista«?

na steno in položila ga spat — a to vse tiho in pokorno. Sedaj je bil pripravljen pomilovati jo, kupiti ji kaj, toda prepozno je, ni je več med živimi....

Se smehom in pokloni je prišel Jakobu naproti Rothschild.

»Iščem vas, svak!« je dejal. »Mojzes Ilič vas pozdravlja ter naroča, da urno pridete k njemu.«

Jakobu ni bilo mar to. Najrajše bi se bil zjokal.

»Odstopi!« je rekel ter šel dalje.

»Kako, ali je to mogoče!« se je vznemiril Rothschild ter stekel naprej. »Mojzes Ilič bodo razžaljani! Zapovedali so: urno in urno!«

Jakobu se je protivila židova prisiljenost. Odurno pa je tudi bilo zreti na njegov zelen jopič s črnimi trakovi in na vso to krhko, nežno postavo.

»Čemu se zaletavaš va-me, česnjak?« je zakričal Jakob. »Ne bodi prisiljen!«

Žid se je razsrdil ter takisto zakričal: »Bodite rajše tihi, sicer vas vržem čez skedenj!«

(Pride še.)

PODLISTEK

Rothschildove gosli.

Pripovedka Ant. Čehova.

Jakob se je tudi namrdnil in ves zardel, toda ni rekel niti besedice, prijel Marto za roko ter jo odvedel iz sobe. Ko sta že sedela v vozu, je še enkrat surovo in porogljivo pogledal bolnišnico ter rekel:

»Nastavili so vas tu, umetnike! Bogatašu bi gotovo nastavili ročice, toda revnemu človeku je celo jedne pijavke škoda. Herodeži!«

Ko sta prišla domov, je Marta stopila v sobo ter za kakih deset minut postala; držala se je peči. Zdelo se ji je, ako se vleže, da jame Jakob znovič govoriti o izgubi in grajati jo za to, da zmerom leži in da noče delati. Toda Jakob jo je čemerno gledal, spomnil se je, da je jutri god Jana Bogoslova, pojutršnjem Nikolaja Čudodelnika, potem je nedelja, na to ponedeljek — nesrečni dan. Štiri dni bo treba biti brez dela in Marta gotovo umre katerega teh dni; torej rakev bo treba narediti danes. Vzel je svoj železni vattel, pristopil k starki ter meril. Na to se je

ona vlegla, on pa se je prekrižal in začel delati rakev.

Ko je delo bilo gotovo, nataknil si je Bronza naočnike ter zapisal v svojo knjižico:

»Marti Ivanovni rakev — 2 rublja 40 kopejk.«

Na to je vzdihnil. Starca je ves čas ležala tiho z zaprtimi očmi. Toda pred večerom, ko se je stemnilo, poklicala je starca.

»Ali se spominjaš, Jakob?« ga je vprašala ter ga veselo pogledala. »Ali se spominjaš, da nam je pred petdesetimi leti Bog dal belolasega otroka? Midva sva takrat zmirom sedela pri vodi ter prepevala..... pod vrbo«. In z britkim nasmehom je dodala: »Otroče nam je umrlo.«

Jakob je napejal spomin, toda na noben način se ni mogel spomniti otroka in vrbe.

»To so esne sanje«, je dejal.

Prišel je batjuška, jo izpovedal ter ji podelil zakrament poslednjega olja. Na to je Marta jela nekaj nerazumljivega šepetati in proti jutru je umrla.

Prišle so starke - sosedje, jo umile in oblekle in položile v rakev. Da ne bi bilo treba

Tu je mogoče le dvoje: Ali so se gospodje odpovedali vsem svojim tradicijam, ali pa so gospodje zgubili glavo, da sami ne vedo več kaj delajo ter pitajo in begajo svoje verne ovčice s svojimi konfuzijami.

Za danes končujem. Če prinese »Prim. list« kako učeno razpravo o obredih tržaških gospodov, mu bodo ti gospodje gotovo jako hvaležni.

Zdravstvujte!

Podslapinsky.

Politični pregled.

TRST, 10. septembra 1900

K položaju. Cesarskemu patentu, s katerim se razpušča zbornica poslancev in razpisujejo nove volitve, je »Wiener Zeitung« dodala poluradni manifest, ki naglašja, kako je zadnja tri leta Avstrija v vsakem oziru zastala v svojem razvijanju, kako so jo druge države prekosile na polju svetovne industrije in trgovine. Vse moči države da so bile vezane, ker je stalo zakonodajstvo ter uprava ni imela na razpolago potrebnih sredstev. Največ da so trpeli gospodarsko najslabši sloji: kmetje, obrtniki in delavci. Vsa politična in narodna nepristranost vlade da ni mogla dovesti parlamenta do rednega delovanja. Bilo je torej potrebno razpustiti državni zbor. S tem korakom da je vlada zadostila ustavaemu načelu. O novih volitvah naj se volilec zavedajo velike važnosti, ki ga ima izvrševanje ustavnih pravic.

Kakor razpust parlamenta ni presenetil nobene stranke, tako tudi ni zadovoljil uobene. Večina novinarskih glasov smatra ta korak naše vlade kakor zadnji poskus pomirjenja, ki bi naj ob enem služil kakor dokaz, da so bile usodepolne posledice, ki jih imamo pričakovati kakor sad obstrukcije, neizogibno potrebne. — »Fremdenblatt«, ki je, kakor znano, v tesni zvezi z odločujočimi političnimi krogi, ne vé peti vladi druge slave, nego to, da je ista očistila politični teren ter osvobodila posamezne stranke neprijetnih vezi, da se sedaj lahko vežejo v nove oblike. — »Vaterland« si je v svesti, da stojimo pred odločilnim trenutkom, ali naj vstanejo zmernejše stranke ojačene iz nove volilne borbe ali pa naj naraščajoči radikalni elementi pokopljejo ne le zmerne stranke, nego tudi ustavo.

»Neue Freie Presse« piše seveda vso krivdo gledé zadnjih dogodkov Čehom na rovaš ter ni nič prav zadovoljna z vlado, ker ista naglašja nepristranost ter noče o prihodnjih volitvah prevzeti odkrite ingerence. Glasilo nemško-liberalne plutokracije je zelo skeptično gledé vspehov, ki bi jih zamogel imeti ta korak vlade.

Najjasnejše pa se je izrazila »Öster. Volkszeitung«, ki piše: Torej gospodarske volitve se imajo izvršiti! O kakem zasledovanju (persekucijah), s katerimi bi vlada pretila Čehom, ni v manifestu niti sledu. Da, celo temu se je vlada skrbno izognila, da bi pretila Čehom s spremembo opravnika, s katero bi hotela preprečiti češko koncertujočo obstrukcijo. O kakih vodilni misli vlade, ki bi obetala odločno in temeljito rešitev krize, ne najdete v manifestu ničesar.

Torej »svobodomiselnici« Nemci bi hoteli preganjanje Čehov. Iz tega se vidi pač najbolj, kakov strah obhaja sovražnike slovanstva pred zavedno politiko odločnih Čehov. V ta čut groze pa se meša pri posameznih strankah tudi večja ali manjša skrb za lastno kožo. Razven krščanskih socializmov, ki spekulirajo na nekake pridobitve na Dunaju, v Gorenji Avstriji in na Tirolskem, nima pričakovati pač nobena stranka od prihodnjih volitev znatnega poboljšanja gledé svojega stališča. Poljaki se tresejo pred poljsko ljudsko stranko in pred Malorusi, socializmom še niso dovolj dozoreli sadovi, nemške radikalne stranke bodo si pulile druga drugi mandate, Italijane je baš do kosti komprimiral eden njihovih voditeljev: edino Čehi imajo pričakovati, da spravijo v državni zbor še več odločnih mož, kar je o sedanjih razmerah vsekako smatrati za dobiček. In ako so na dobičku Čehi, imamo pričakovati koristi vsi avstrijski Slovani — tudi mi Sloveni —, če ne druge koristi, vsaj to, da se pri Čehih učimo odločnosti in neustrašenosti v boju za sveta slovanska prava, v katerem boju je zmaga na tisti strani, na kateri je brezobzirni pogum in dalekovidno vodstvo.

Nove volitve se bodo vršile baje v Galiciji, Bukovini in Dalmačiji že decembra meseca t. l., v ostalih kraljevinah in deželah pa še-le v

prvi polovici januarja 1901. ter se državni zbor skliče še-le koncem januarja istega leta.

S kongresa nemških socijalnih demokratov. S kongresa nemških socijalnih demokratov v Gradcu je zabeležiti marsikateri simptom, da se je tudi v marsikateri socijalistiški glavi jelo svitati, da poti, po katerih je hodila stranka do sedaj, niso bile vsikdar najprimernejše. Iz tega pa je tudi sklepati, da vspehi socijalistične stranke ne odgovarjajo nje pričakovanjem. Tako je, socijalistiški voditelj iz Nemčije, Vollmar, grajal dosedanje stališče socijalne demokracije nasproti veri, kajti dokler socijalna demokracija ne pridobi tudi kmečkih krogov ne pride do politične moči. Voditelj Adler se je sicer protivil izvajanju Vollmarja, vendar je povdarjal tudi on, da je tudi njemu zoperna tista večna »pfaffenfresserei«.

Zmaga glagolice. Glagolica je torej zmaga. Sedaj jo uvedejo lahko zopet v vseh cerkvah, kjer je že bila prvotno. Ta odločitev odgovarja popolnoma duhu in zmislu znane enciklike »Grande munus«, ki je Slovonom potrdila inovič od prejšnjih papežev podeljene jim privilegije. Boj proti glagolici je bil ljut in udeleževali so se ga Nemci, Italijani in Madjari. Ta boj se je vršil v različnih časih in v različnih oblikah, a vsikdar s pravim fanatizmom.

Zato je zmaga glagolice najlepši dokaz, kako vztrajno delo tudi proti največim težavam dovaja do cilja. Glavno delo nas pa še le čaka, ako nočemo, da vspeh ne ostane le teoretičen. Duhovščina in narod morata — tako meni n. pr. »Agramer Tagblatt« — morata delovati zložno na to, da se staro-slovensko bogoslužje tudi res uvede v slovanske cerkve.

Glagolica je v zvezi z izvirov naše narodne kulture in našega narodnega življenja. V uvedanju glagolice vidimo jamstvo za naravni razvoj našega kulturnega in narodnega življenja. Zato ne smemo počivati na lovorikah te jedne zmage, ampak delati moramo nadalje, da izkoristimo to zmago.

Tržaške vesti.

Shod političnega društva »Edinost«, ki se je vršil večeraj popoldne na šolskem vrtu pri Sv. Jakobu, je bil zopet veličastna manifestacija tržaškega Slovanstva. Rama ob rami so sedeli in stali zastopniki vseh slejev: delavci, posestniki, uradniki, učitelji, trgovci, doktorji itd. Ta shod ni bil znamenit le po prelepih govorih naših znanih in priljubljenih govornikov: gg. prof. Mandiča, dr. Slavika, dr. Ribarja, dr. Gregorina; posebno obeležje je dobil s tem, da so v debato posegli tudi priprosti delavci (n. p. g. Biček) in ženske (ga. Josipina Merku — Peric). Že iz lanskega leta znane resolucije, ki jih je utemeljil g. dr. Slavik, so bile jednoglasno sprejete. Iste gredo za tem, da vlada odvzame operat ljudskega štetja magistratu, da se tudi posestnikom po okolici pošiljajo na dom slovenske popisne pole, da naši poslanci delujejo na to, da se spremeni zakon o ljudskem štetju v smislu, da bo se zopet štelo po narodnosti ne pa po imaginarnem običevalnem jeziku ter da vlada, skrbni primernim potom za to, da se bo ljudsko štetje vršilo strogo po zakonih. Na shodu so bili tudi hrvaški gostje iz Dalmačije, ki so nas v krasnih govorih navduševali za skupne ideale ter nas navdajali s sladko nado, da tudi nam tržaškimi Slovanom zasije dan zmage, kakor je zasvetil Slovanom v Dalmačiji. — Škoda, da se niso shoda udeležili delegati jugoslovanske soc. demokracije, da bi se na lastne oči prepričali, v katerem taboru je naša prihodnost, naša rešitev. Mi se seveda povrnemo k temu pomembnemu shodu.

Svečano spuščanje cesarske vojne ladije »Habsburg« na morje se je vršilo večeraj v tržaškem ladišću S. Marco. Slavnosti sta prispotovala nadvojvoda Friderik in njegova soproga Izabela, ki je kumovala pri krstu krasne nove vojne ladije. Navzoči so bili mnogobrojni povabljeni visoki gosti, civilni in vojaški dostojanstveniki s soprogi ter je bila zbrana vsa elita tržaških krogov. Ko je počil strel iz topa, zdrknila je ponosna ladija v morje, ki je zašumelo, da so visoko letele morske pene. Ob enem pa so zaorili navdušeni klici navzočih... in mej nemške in laške klice so se mešali slovenski »živio« in »slava!« Seveda niso ti klici prihajali od visokih gostov, prihajali so od vrlih slovenskih delavcev, ki so stali na krovu mogočae ladije »Habsburg«, ki se niso zbal slavne, visoke družbe ter so navdušeno priznali svojo narodnost. Ti delavci naj bi bili vzgled vsem

onim, ki v svojem sreju sicer ljubijo svoj narod, ali ga v javnosti prevečkrat zataje. »Triester Tagblatt« piše, da je nova vojna ladija tem važnejša za avstrijsko mornarico, ker je domače delo. Da, domače delo je in sicer delo slovanskih rok. V Stabilimento Tecnico Triestino so delavci po veliki večini slovenske narodnosti, in kaj veljajo ti slovenski delavci, priča najbolje mogočna nova vojna ladija »Habsburg«. Slava jim!

Laž — »Piccolo«, je tvoje ime! Te dni je bil »Piccolo« trdo prijel našega vladiko pripoveduje, da se je ta poslednji udeležil hrvaškega katoliškega shoda v Zagrebu, kar da je — tako se je ujedala laška laži-torba — najboljši dokaz, da je prevzvišeni vladika — panslavist, kar pa je zopet toli brezobzirnejše, ker je škofja tržaška italijanska in deloma pa slovenska, nikakor pa ne hrvaška.

Vsled tega napada v »Piccolo« je bilo v mestu splošno začudenje. Jedni, zavedeni od »Piccola« so se čudili panslavistični drznosti škofovi, drugi — poučeni — so pa strmeli nad tako drznostjo in lažnjivostjo, ki postavlja škofa v Zagreb, v isti hip, ko je bilo nesramnežem predobro znano — saj so sami pisali o tem — da je bil škof Šterk — v Rimu!!

Ali prišlo je huje. »Piccolo« se ni zadovoljil, da je enkrat napisal tako nesramno laž, ampak se je v številki od minole nedelje zopet pabahal se s svojo lažjo, jo je ponovil in jo porabil za nesramne napade na zagrebški shod in na — Strossmayerja. V ta namen pa si je izmislil zopet novo laž, oziroma falzificiral dogodke. Na shodu v Zagrebu, oziroma na posvetovanjih v sekcijah se je bil namreč pripetil neljub prizor, katerega je bil provzročil eden onih redkih duhovnikov, katere morejo tako imenovani »čisti« — ti fanatični zasramovalci Strossmayerja — šteti mej svoje pristaše. Pop Vučetić se ni sramoval, da je v hipu, ko se je ves narod hrvaški pripravljal, da dostojno proslavi jubilej svojega velikega biskupa, najslavnjšega sedanjih sinov svojih in svojega največjega dobrotnika, — ta »čisti« duhovnik se ni sramoval — pravimo —, da se je v tem hipu in o taki priliki ljuto zagnal v biskupa Strossmayerja. Da je tako drzno početje ogorčalo in da ni ostalo brez energične reakcije, to je menda več nego naravno. A kaj je naredil »Piccolo« iz tega? Poslušajte le! Napisal je pripovedko, da so onega popa ven vrgli, ker se ni hotel pridružiti ovacijam Strossmayerju, marveč je rajše zaklical: Živio papež! Takemu shodu da se je torej pridružil — sedaj rabi previdno besedo, pridružil — tudi naš tržaški škof, shodu torej, ki je le panslavistiška demonstracija!

Fakt je bil torej ta, da je oni pop Vučetić dobil po jeziku, ker je zasramoval Strossmayerja, »Piccolo« pa je stvar zasukal tako, kakor da so maltretirali — tako pravi doslovno — Vučetića, ker je vskliknil: Živio papež! Lev XIII!! In namen temu laganju? Ta je razviden iz apostrofe v »Piccolo«: In takemu shodu se pridružuje tudi škof Šterk! »Piccolo« ve, da je velik del občinstva tržaškega tako borniran, da veruje — vse! »Piccolo« ve, da je bedastih ljudi, ki so duševno nesposobni v to, da bi mislili se svojo glavo, ki so ignoranti in brez vsacega kriterija — da je take ljudi najlaglje hujskati!! »Piccolo« je infamno lagal, lagal o škofu Šterku in o katoliškem shodu v Zagrebu, lagal, a ne iz navade, da le kaj pove svojim ignorantom, ampak z očitnim namenom hujskanja: To je tipičen slučaj iz življenja tega lista. Tako dela vedno. Koliko hujskanja, koliko zdražbe, koliko prepira in koliko razdraženja je provzročil že ta list le na podlagi svojih lastnih lažij in izmišljotin!! Laž sama na sebi je že grda stvar, ali laž napisana v javnem listu vedoma in z namenom, da hujska človeka proti stranki, narod proti narodu, da greni in zastruplja življenje med ljudmi — to je infernalno početje, kakoršnje bi moral sleherni pošten človek obsojati z gnusom.... Napete, skrajno napete so razmere med obema narodnostima v Primorju in vzduh kakor da je napolnjen s samimi eksplozivnimi tvarinami, a velik del krivde na tem žalostnem razmerju je pripisati drznim lažem v »Piccolo«!

Od takega lista bi se moral vsaki pošten človek obračati z gnusom, oblasti pa, katerim je v dolžnost, da skrbe za javni blagor, bi morale posegati vmes in skušati da paralizirajo infernalno početje lažnjivih hujskačev. V tem čudneji luči se nam morajo kazati

naše razmere, ko vidimo, da škofjski ordinarijat ni ničesar storil, da bi zavrnil »Piccolo« laž glede udeležbe škofa Šterka na shodu v Zagrebu in da se oblasti niti ne zmenijo ne za to, da že vrabei po strehah čivkaje o intimnih odnošajih med »Piccolom« in izvestnimi službenimi krogi in o — subvencijah, ki jih baje dobiva ta list iz državnega dispozijskega zaklada. Mi nočemo ničesar trdit, ali ta molk se nam mora jako čuden zdeti, in morda tudi simptomatičen, kajti mi si ne moremo misliti, da bi se ne dozdevalo tudi onim krogom, na katere mislimo tu, kako morajo take govornice begati in kaliti pojme vsem onim, ki so pošteni in lojalni, a ki ob enem poznajo »Piccola«, njegove cilje in namene! Naklonjenost službenih krogov — resnična ali la namišljena — to je najzlostnejša signatura zistema na Primorskem.

Ustanovni shod bratovščine sv. Cirila in Metoda v Rojannu. (Zvršetak.)

Bole: Gosp. Katalan pravi: Pravila imamo, bratovščino imamo, v cerkev pa ne moremo. Mi pa lahko odločujemo sami, kdaj in kako gremo v cerkev. Ako bi bilo zabranjeno, mi imamo pravico se poslužiti vseh pripomočkov. Dolžnost imamo, kakor župljani, brigati se za to, kar je potrebno za naše otroke. Ali veste, če bo šlo tako naprej, da bomo k vsemu molčali, bodo še sekali drva na naših hrbtih. Tega pa ne! Najsibo vlada ali duhovščina, vsi hočejo zatrti naš jezik. Vse nam je nasprotno. Ni drugače, kakor postopati treba energično. Pravico hočemo imeti in moramo imeti, drugače ne poznamo nikogar.

Misijonarji hodijo mej najhuje divjake ljudožrce učiti vero, a nikdar se ne hvalijo z laško kulturo, ampak lepo ponižno se učijo nerazvitega jezika divjakov, da koga pridobijo. V našej krščanski škofiji pa tisti, ki bi morali učiti sv. vero, gledajo, kako bi potujčili naše verno ljudstvo ter požrli živih duš narodu, ki je že pred tisoč leti bil tako omikan, da je imel vse cerkvene obrede v svojem jeziku. Kteri narod v Evropi se more še ponašati stem? Samo Slovani! In nas hočejo zatreti! Nas je Bog ustvaril in nam dal naš jezik.

G. Ahtik: Kar je naredila božja roka, ostalo bode. Naš narod ne pogine. Kar pa je naredila svojevoljna roka odpadnika, minolo bode, kakor odpadnik sam. Seveda moramo sami skrbeti za to. Jeza me grabi, ko ob 9ih v jutro ob nedeljah poslušam cerkveno petje, ki je baje v slovensčini. Vse peve bi človek zmetal doli. Tako ti kvarijo, da je groza in orglje pa upijejo, da bi se vsaj ne razumela nikaka beseda ven. (Klici: »Peve! lege so!«)

Preteklo nedeljo bil sem ob 11ih pri božjih službi. Bila je propoved. Naroda kakih 25 oseb. Poleg mene je sedela gospa, ki me sicer laški pozdravlja in — čitala je mej propovedjo — slovensko knjžico. Ogledal sem navzoče lahe: Nad polovico starih poštenih slovenskih ženic, ki so molile na molčku. Komu se je propovedevalo, Bog zna. Človek bi počil od smeha. No sredi maše je začelo ljudstvo trumoma prihajati in, ko je bilo sv. obhajilo minolo, zopet tako odhajati. To je slika rojanska. Pristopajmo torej k noveji bratovščini, ki nam naj ohrani nekdanje lepo cerkveno petje, pa tudi vero z narodnostjo.

G. Godnik: Razlagal je prizor v zakristiji kakor je že opisan v »Edinosti« ter, kako se je ustavljal Jurizza škofijstvu in rekel, da slov. petja ne bo nikoli v »njegove« cerkvi. Mi pa bodemo zahtevali, da takoj prvo nedeljo oktobra imamo prvo sv. mašo za bratovščino in peli bodemo lepo slovensko. Prvo nedeljo oktobra, s tem začnemo delovati. Kdo je zato? — (Vsi, vsi.)

Po predlogu g. Katalana volil se je za živahnim pritjevanjem sledeči odbor: Načelnik: Fran Godnik, podnačelnik: Ivan M. Bole, tajnik Josip Ahtik, blagajnik: Tomaž Sesič in odborniki Ferdo Fuk, Josip Piščane ml., Fran Ferfolija, Jakob Bole, Matija Kovač.

G. Godnik: Zahvaljujem se vam za to čast. Ni sladka, grenka je ta čast, a trudili se bomo vsi odborniki, da kaj dosežemo. Prosim vas, da ostanete vsi tako lepo mirni, kakor dosedaj, pač pa morate odboru vsi priteči na pomoč, pri delu, katero ste vsi tako lepo napeljali in potrdili. Prosim tudi, da se drugokrat ravno tako številno udeležite shoda ter pripeljete še druge seboj, kateri za današnji shod niso vedeli. Bog in narod!

Razišli smo se. Na vrtu kons. društva pa se nas je zbralo nad 150 oseb, da smo se še marsikaj lepega pogovorili.

Strankarski shod jugoslovanskih socijalnih demokratov. Dne 8. in 9. septembra se je vršil v Trstu strankarski shod jugoslovanskih soc. demokratov. Na istega je poslalo 26 mest svoje zastopnike. Vseh odposlancev je bilo 67 moških in 4 ženske. Zastopane so bile vse industrijske stroke pa tudi kranjski kmetje. Razven o delovanju stranke so poročali o političnem položaju (Et. Kristan), o organizaciji (Kopač), o taktiki (Linhart), o časopisih (Kristan). V soboto večer je bil v prostorih gostilne »al Leon d'oro« v ulici Stadion dobro obiskan banket s petjem, deklaracijami, tamburanjem škedenjskih tamburašev in mnogimi govori. Na strankarski shod so imeli pristop le povabljeni gostje. Na javnem shodu, ki je bil v nedeljo popoldne v prostorih imenovane gostilne, so govorili: Kristan slovenski, Oliva italijanski, Bukšek češki, Skaret nemški in Kopač slovenski. Obdelovali so več ali manj isti predmet, da se socijalna demokracija ne briga za narodnost, nego da ji je naloga, odpraviti s sveta internacionalni kapitalizem. Kopač je v svojem zaključnem govoru branil socijalne demokrate predbacivanju, da hočejo socijalni demokrati svojo narodnost prodati. Rekel je: Kteri Italijan bo pa tako neumen, da bo kupil Slovence in narobe. Mi ostanemo Slovenci kdor je Slovenec. Infamna laž je, ako se nam predbaciva, da izdajemo svojo domovino. Ne moremo je izdati, ker je nimamo. Kateri delavec pa zamore reči: »Ta košček zemlje je moj, s tega me nihče ne more pregnati!« Mi delavci moramo po svetu s trebihom za kruhom. Med brzojavkami je posebno zanimiv pozdrav tobačnih delavcev v Ljubljani. Kakor slišimo, se mislijo socijalni demokrati o prihodnjih volitvah udeležiti volilne borbe v Istri.

Enakopravnost kje si? Pišejo nam: Več posestnikov, spadajočih pod redarstveno nadzorstvo v Skednju, nas je šlo k istemu, naj nam da popisne pole (Ruolo) tudi v slovenskem jeziku. Vsakemu se je reklo, da jih nimajo! Obljubilo pa se nam je, da si jih oskrbe, ako stranke počakajo!

Posestnik K. od sv. M. M. spodnje je čakal 14 dni, potem je šel vnovič vprašat naj se mu da, kar se je obljubilo. Ko je dotičnik uvidel, da se ga ima le za norca, je energično protestiral na takem netaktnem postopanju c. k. organov!

V odgovor je pa vdobil zlobno opazko, ki žali vse tržaško slovanstvo. Rekel se mu je: Saj imate svoje zastopnike, obrnite se do njih!! Mi smatramo take opazke za perfidne, nedostojne ust, katera so jih izgovorila, zato najenergичnejše protestujemo!

Potem, ko ste nas pustili na voljo in nevoljo tržaškega lahonstva, potem ko je vlada celo podpirala pri zadnjih državnih volitvah one, ki so nas oropali edinega zastopnika — potem se nam še predbaciva, da imamo svoje zastopnike!!

Vprašamo slavno redarstveno vodstvo, kakor tudi slavno vlado: kedo je postavljen v to, da pazi in nadzoruje vršenje — zakonov, ako ne baš c. k. organi?! Zahtevamo zadoščenja, kakor tudi zahtevamo, naj se nas ne žali od strani, katera bi morala braniti zatirane ter strogo skrbeti, da tudi mi vdo-bimo, kar nam gre po — zakonu.

Sploh je pa vprašanje glede dvo- ali trojezičnih tiskovin tako škandalozno, da nam ne preostaje drugega nego najradikalnejše nastopanje proti vsem c. k. oblastim, katera se branijo vršiti — enakopravnost!

Nekaj o ravnopravnosti. Tuk. c. k. urad za odmero pristojbin mi je poslal plačilni nalog A. V. P. 519 ex 1900. Da storim svojo dolžnost, šel sem iskat blagajne. Vrtar mi je odgovoril: questo non conosco! Po dolgem iskanju sem prišel vendar do cilja. Plačal sem in dobil na slovenskem plačilnem nalogu z nemškim pečatom sledeča potrdila: B. 884 Pag. a saldo 3 K. — dico tre Corone Trieste 7. IX. 1900 in A. saldo: einfache 1 Cor, erhöhte 2 Cor.—3 Cor. 7. 9. 00. Spodaj zopet nemški pečat in nečitki podpisi. — To je vendar enakopravnost — kali?

Kako je žalostno to! Pišejo nam: Kdaj bode vendar bolje za nas tržaške Slovence? Koliko se je pisalo o laških napisih na vseh tukajšnjih c. k. uradih? Koliko se je rotilo odločujoče kroge, naj že vendar enkrat ukrenejo potrebno, da vdobimo zraven sedaj obstoječih — samo laških, oziroma nemško-laških napisov, tudi slovenske! Vse tožbe,

vsa rotenja, vse grožnje niso do danes pomogle nič! Kakor pred 10—20 leti, tako je še danes. C. k. redarstveno ravnateljstvo izgleda, kakor bi bili kje v Kalabriji. Nadpisi, in to celo nad vratni ravnatelja samega, so samo — laški. Vsi uradi so označeni le z laškimi tablicami, tako da, ako pride Slovan, nevešč laščine, v ta c. k. urad, mora, dasi zna čitati — vprašati druge, kje je ta ali ta uradnja!

Stara pesem! Pišejo nam: Pri ljudskem vrtu je c. k. pošta, katera na slovenska priporočena pisma izdaja laška potrdila. Nek naš trgovec nam toži, da se mu je to dogodilo opetovano. Drugi trgovec je odposlal pismo v Zadar in, akoravno je bil naslov slovenski, se mu je istotam izdalo laško-nemško potrdilo št. 357. Namesto Zadar je na potrdilu napisano Zara! Kdaj končamo to staro pesem!?

Kako krasen! Pišejo nam: Kako krasen je poštni voz — kočija, ki vozi iz Bazovice in obratno! Vse se sveti v črno rumenih barvah, a kar je najkrasnejše, je napis — na zadnji strani tega res krasnega vozička. Napis je, ker je Bazovica slovenska vas, samo v — nemškem jeziku, »K. K. Post Basovizza« se sveti baš tako, kakor se sveti vse delovanje avstrijskih birokratov, kateri pomagajo od ene strani Lahom, od druge pa napenjajo vse sile, da dodelajo nemški most do Adrije!

Živela »Basovizza« in pa avstrijska enakopravnost!

K spakovanju slovenskih krajevnih imen. Iz Divače nam pišejo: Kraški pesniki se radujejo!... K celi »seriji« rim iz časov, »ki so bili«, jim je »Malček« pritaknil še eno! Sedaj bodo pesniki na svojih pegazih vzletali iz Trebicciana v Padricciano, iz Padricciano v Divačiano! Blagor tebi, slovenska literatura! Pa same »čiste« rime!! O, O, O! Ubi pamet!

Sistijana-Sesljan. Pišejo nam: Nedavno sem čital v »Slov. Narodu« krajevno ime »Sistijana«, par vrstic naprej pa v istem poročilu »Sistijana«. Poročevalcu samemu se je zdela ta beseda menda malo čudna in iz dvojne pisave se vidi, da ni vedel, pri čem da je, ker glasilo iste ni ugajalo prav njegovemu ušesu. Uho pa ga tudi ni varalo, kajti ta kraj, ki stoji na pristnih kraških tleh v bližini slavnega Devina in koji je sedaj kot morsko kopališče že precej daleč znan (pa žalibože le pod pokvarjenim imenom), zovejo vsi Kraševci, ki spadajo pod Devinski dekanat ter torej dobro poznajo vse te kraje, imenom »Sesljan«, in je to tudi gotovo edino pravo ime, kajti kraj, ki stoji na slovenskih tleh, katerega prebivalci so od pamtiveka Slovenci, ne more imeti drugačnega nego pristno slovensko ime. Ker je italijanska spaka skovana po istem načinu, kakor jih kuje še vedno naš ljubi »Piccolo« iz naših imen: Cominiano, Cesiano, Gringnano-Grljan itd., bilo bi dobro, da draga »Edinost« pribije enkrat za vselej, da vsaj za nas Slovence ostane Sesljan vedno le naš »Sesljan«.

Pevska slavnost v Nabrežini. Toliko odličnih gostov z vseh krajev naše lepe domovine — tudi s krašne Dalmacije — in toliko veselega priprostega naroda še ni videla prijazna Nabrežina v svoji sredini, kakor pretečeno soboto. Nedogledno število bratskih društev s krasnimi zastavami, pestre uniforme krepkih naših Sokolov in simpatičnih ljubljanskih »Tesarjev«, čepice »Slavev«, Ljubljancihov«, »Kolašev«, lepa vrsta narodnih gospa in deklet od blizu in daleč kdo bi opisal ves ta mišni kalejdoskop! Za danes nam ne dopušča prostor, da bi se podrobno bavili z vseni zanimivostmi tega narodnega slavlja v pravem smislu besede; le toliko naj omenimo, da se je vsa svečanost vršila v najlepšem redu, da vključ desetim tisočem slovenskega naroda, ki se ga je zbralo v Nabrežini, ni bilo niti najmanjšega izgreda, in da so gotovo vsi, kakor mi, ponesli domov najlepše spomine in osveženo moč v boj za naše pravice. Najlepše pa je označena nabrežinska slavnost z besedami brata Hrvata g. Janislava Vrsalovića veleposestnika iz Selca na otoku Brač v Dalmaciji, ki je dejal o isti na večerajšnjem shodu pri Sv. Jakobu: Narod, ki prireja take slavnosti, ne more propasti in ne propade!

Katere družine bi sprejele dijake v oskrbovanje (hrano, stanovanje, nadzorstvo)? Marsikateri oče se ne ve kam obrniti. Dotične družine naj pošljejo uredništvu »Edinosti« le naslov bivališč: ulica, številka, nadstropje, stran (leva ali desna). S tem se vstreže marsikom, in naši otroci bodo v naših družinah.

To naj se zgodi pa precej, ker je že zadnji čas. Svoji k svojim!

Upisovanje v šoli sv. Cirila in Metod. Na deški šoli se bode vršilo upisovanje v četrtek, petek in soboto od 9. do 11. ure.

Na dekliški šoli bo upisovanje iste dni pred- in popoldne.

Otrokom, ki vstopijo na novo v šolo, treba krstnega lista in spričevala o zdravih očeh. Otroci, ki prestopijo iz drugih šol, se morajo izkazati z zadnjim spričevalom.

Skupna slovesna s. v. maša bo v ponedeljek ob 8. uri zjutraj.

Vodstvo.

»Provokacija na ulici.« Pod tem naslovom ožigosali smo svoje dni postopanje nekega mestnega redarja nasproti Slovincu Jerneju Rutarju. Prošli petek se je vršila na tuk. sodišču razprava proti poslednjemu ter je bil obsojen v tri dni zapora. Magistratni redar je trdil, da mu je Pintar rekel »poroc«, čemur pa Pintar oporeka, vsled česar je proti razsodbi prijavil priziv.

Umrljivost v Trstu. Od 26. avg. do 27. septembra je umrlo 58 moških in 43 žensk, skupaj 101 oseb proti 90 v isti dobi lanskega leta. Med njimi je bilo 33 oseb starih do 1 leta, 12 do 5 let, 7 do 20 let, 10 do 30 let, 6 do 40 let, 13 do 60 let, 13 do 80 let, 13 nad 80 let. Povprečna umrljivost je znašala 31.2 od tisoč. Smrt je povzročila sušica v 17, boleznii v sopihih v 6, škrlatice v 1 slučaju, hripavica v 0, krup v 1, enteritis v 3 slučajih in legar v 1 slučaju.

Dražbe premičnin. V torek, dne 11. septembra ob 10. uri predpoludne se bodo vsled naredbe tuk. c. k. okrajnega sodišča za civilne stvari vršile sledeče dražbe premičnin: v ulici Farneto 352, železna blagajna, oprema v zalogi in pohištvo; v zagati S. Tecla 8 in v ulici dei Bacchi 5, pohištvo in dragoocenosti; v ulici S. Lazzaro 2, kože; v zagati del Pozzo 2, pohištvo.

Vremenski vestnik. Včeraj: toplomer ob 7. uri zjutraj 22.0, ob 2. uri popoldne 27.5 C°. — Tlakomer ob 7. uri zjutraj 760.0 — Danes toplomer ob 7. uri zjutraj 20.0 C. — Danes plima ob 9:36 predp. in ob 10:25 pop.; oseka ob 3.33 predpoludne in ob 4.5 popoldne.

Vesti iz ostale Primorske.

× V boj!! Pišejo nam: Od irredentarske strani se nam, primorskim Slovanom, že napoveduje boj na življenje in — politično smrt! Že rogovilijo židovski čuki proti onim par poslancem, katere smo imeli do sedaj v parlamentu na Dunaju. »Osar tutto« in — z Bogom naši zastopniki v Istri in na Goriškem!

Dasi imamo na Primorskem dvretitjinsko večino; dasi so nam že o zadnjih volitvah ukradli dva poslanca, enega v Istri in enega v Trstu — se tem junakom ne zdi dovolj, nego zahtevajo še — poslanca za kmečke občine v Istri in morebiti tudi onega za peto kurijo na Goriškem!

Kedor ne pozna zvijač in sleparstev te irredentarske klike; kedor ne vé, da je tudi slavna primorska vlada na strani teh pritepenih karnjelov in kedor ne vé, kako se ti ljudje upajo iz manjšine napravljati večino — ta se bo gotovo smejal ostudnim grožnjam irredentarskih glasil. Mi se ne smejemo, ker predobro vemo, kaj nas pričakuje o bodočih volitvah, ako vlada že enkrat ne sprevidi, da je podpiranje irredentizma — podiranje Avstrije!

Mi se ne strašimo boja! Mi smo pripravljene žrtvovati vse, samo da se ubranimo sramote, katera bi, ako nam lahoni požrejo le enega dosedanjih naših poslancev — padla na naš narod v Primorju. »Osar tutto« je geslo naših smrtnih sovražov, in »osar tutto« bodi geslo tudi nam, drugače nam ni mogoče ubraniti naše svete lastnine, katero nam hočejo ukrasti oni, ki so nam že pokradli — vse!

Boj naj se vname toraj koj na celi črti in brez usmiljenja! Kakor se nam posojuje, tako moramo vračati, ako nočemo, da nas izženejo iz naše rodne slovsanske zemlje!

Boj mora začeti takoj, ker sovražnik ne počiva in je osobito v Istri noč in dan na delu. Ako nastopimo vsi, ako storimo vsi svojo dolžnost — se bomo mi smejali na zadnje — kar se mora tudi zgoditi, na vsaki način!

× Iz Mačkopolj nam pišejo: Odbor tukajšnjega pevskega in bralnega društva »Primorsko« javlja vsem onim pevskim društvom, katerim je pismeno naznanil svojo

veselico in ob enem vabilo za isto za dne 8. septembra t. l., ker se je veselica odložila na dan 23. t. m., naj nam blagovolijo do dne 15. t. m. javiti zборе, s katerimi nastopijo, radi sestave veselicega vspeveda, da ga lahko pravočasno objavimo.

Vesti iz Kranjske.

* Dežmanov duh še ni izumrl v Ljubljani! Prejeli smo na ogled kuvert s sledečo firmo: »Laibacher Creditbank in Laibach«. Wohlgeboren Herrn N. N. (krstno ime italijansko pisano) Trieste. Povdarjamo, da je dotična stranka, kateri je došlo pismo pod navedenim kuvertom — slovenska. Italijanski trgovci v Trstu, kakor tudi denarni zavodi, ki imajo vedno opraviti s slovenskim občinstvom, niti v sanjah ne mislijo na to, da bi radi tega svojo firmo prekrstili slovensko. Istotako delajo tudi nemški trgovci, ki celo v pretežno slovenskih mestih in krajih (v Ljubljani je mnogo takih) nimajo niti dvojezičnih, marveč samonemške nadpise. Sedaj pa so zasnovali Slovenci v zvezi s Čeni kreditno banko v središču slovenske zemlje — v Ljubljani — in to v gospodarsko korist naroda, kakor se je to povdarjalo na ustanovnem občnem zboru, naroda slovenskega namreč, saj — gospodje rodoljubi menda niso mislili pod »narodom« — nemškega naroda?! To bi bilo že malce — prešaljivo. Da bo banka gotovo tudi Nemeem rada postregla, je le umevno in pravilno. A da bi se morale dajati Nemeem posebne jezikovne koncesije, ali celo predprave — tega pa, mislimo, res ne bi bilo treba. V tržaški slovenski posojilnici je mnogo, mnogo denarja italijanskih strank, dasi ista uraduje iz ključno v slovenskem jeziku ter ima tudi strogo samoslovenski napis. »Živnotenská banka« tudi v oglasih nemških časopisov ohranjuje vedno svojo češko firmo, in prepričani smo, da jej to absolutno v nobenem oziru ne škoduje. Ne vemo torej, iz kakega vzroka je ljubljanska kreditna banka svojo firmo krstila tudi po nemški, Slovenci smo pač preveč navajeni klečeplaziti pred tujei, kar pa nam ni ne na čast in ne na korist.

* »Glasbena Matica« v Ljubljani. Vpisovanje v šole »Glasb. Matic« se vrši dne 14., 15., 16. in 17. t. m. v II. nadstropju društvene hiše v Vegovih ulicah v Ljubljani. Dne 18. t. m. se že prične redni pouk v vseh oddelkih.

(Dalje na četrti strani.)

POZOR! **Domača obrt.** **POZOR!**

Velika zaloga raznovrstnega pohištva, Iz odlikovanih tovarni Solkana in Gorice

Antona Černigoj-a

sa nahaja v Trstu, Via di Piazza vecchia (Rosario) št 1. na desni strani cerkve sv. Petra.

Cene brez konkurence.

Zaloga in tovarna

pohištva vsake vrste

od

Alessandro Levi Minzi v Trstu.

Piazza Rosario 2. (šolsko poslopje).

Bogat izbor v tapetarijah, zrealih in slikah. Ilustriran cenik gratis in franko vsakemu na zahtevo.

Cene brez konkurence.

Predmeti stavijo se na brod ali železnice brez da bi se za to kaj zaračunalo.

OBUVALA!

PEPI KRAŠEVEC

pri cerkvi Sv. Petra (Piazza Rosario pod ljudsko šolo)

priporoča svojo

bogato zalogo raznovrstnega obuvala za gospode, gospe in otroke

Poštne naročbe se izvrše v tistem dnevu. Odpošiljatev je poštine prosta.

Prevzema vsako delo na debelo in drobno ter izvršuje iste z največjo natančnostjo in točnostjo po konkurenčnih cenah.

Za mnogobrojne naročbe se priporoča

Josip Stantič

čevlj. mojster

* Slovensko gledališče v Ljubljani. Poleg junaškega tenorja g. Olševskega, se je posrečilo intendanci dramatičnega društva pridobiti tudi izvrstnega drugega, liričnega tenorja g. Stanislava Orželskega, dosedaj liričnega tenorja lvovske opere. Zaradi gostovanja se intendantca dalje dogovarja z gg. Fr. Bučarjem, Fr. Pacalom, Bogomil Ptakom, Viljelm Hešem in I. Komarovim. Repertoar, toliko opernih kakor dramskih predstav je vrlo interesanten in raznovrsten; pele se bodo mej drugim opere: Zrinjski, Tannhäuser, Smiljana, Aida, Pročana nevesta, Dalibor, Trubadur, Janko in Metka, Lohengrin, Čarostrelec, Gorenjski slavček, Urh grof Celjski, Stara pesem, Ksenija, Ne-topir, Afričanka, Halka, Favorita in dr. Izmedj dramskih predstav naj omejamo: Dolski župnik, Sappho, Romeo in Julija, Devica orleanska, Voznik Henšel, Za narodov blagor (Cankarjeva), Za pravdo in sree, Rokovnjači, Jakob Ruda, Hamlet i. dr. Z ozirom na izvrstne moči in važne poprave na odru, je slovenskemu gledališču zagotovljen najlepši vspuh in občinstvo naj bi z rednim, mnogoštevilnim obiskom pokazalo svojo ljubezen do umetnosti, a tudi svojo hvaležnost in priznanje vrlo delavni intendanci dramatičnega društva.

* I. slovenska umetniška razstava v Ljubljani. Na drugem kraju prinašamo poziv, da se kar najpreje oglasi čim več tržaških in okoličanskih Slovencev za udeležitev na obisku umetniške razstave v Ljubljani. Ponovno najtopleje priporočamo, da se vsak, komur le dopuščajo gnotne razmere odzove temu pozivu in to takoj, da bo možno vse potrebe ukreniti za pridobitev posebnega vlaka. Naj bo vsakomur na srečo kulturna napredek slovenskega naroda in vsakdo naj se najživeje zanima za domačo umetnost ter jo po močeh podpira in kakorkoli sodeluje na vedno lepšem prispeljavanju in procvitanju iste. Skažimo našim slovenskim umetnikom naše priznanje in iskreno zahvalo s tem, da mnogobrojno obiščemo njih razstavo ter vnetega srea občudujemo in pravično razsojamo njih umetniška dela ter jih s tem spodbudimo k nadaljnemu ustvarjanju in neumornemu delovanju in vedno lepšemu napredku. Pokažimo pa tudi svetu, da znano ceniti sveto umetnost in da imamo smisla za njene čare in njen velikanski pomen. — Priprave za slovesno otvoritev se neprestano vrše v Mestnem domu. Barvajo se in postavljajo velike stene iz jute, na katere se obesijo slike. Razvrščajo se tudi postavki za kipe in vrše tapetna in dekoracijska dela. Oba oddelka, slikarski in kiparski, bosta razmeroma zelo bogata, ker so se tudi priznani naši umetniki udeležili razstave s svojimi najboljšimi in velikimi umotvori. Otvoritvi bodo dne 15. t. m. prisostovali zastopniki vseh ljubljanskih oblastev ter z umetnostjo bavečih se društev. — Rokaji! vsak, kdor more naj se popelje v belo Ljubljano na razstavo!

* Prešernova slavnost v Kranju. «Narodna čitalnica v Kranju» priredi povodom stoletnice rojstva pesnika Prešerna, čegar telesne ostanke čuva kranjsko pokopališče, dne 16. septembra slavnost, katere središče bo odkritje spominske plošče na hiši, v kateri je pesnik zatisnil oči na veke. K tej slavnosti uljudno vabimo vsa slavna društva s prošnjo, da se v slučaju udeležbe blagovolijo do dne 10. septembra podpisane odboru javiti z opazko, ali nameravajo nastopiti korporativno, oziroma z zastavo ali le po deputaciji.

Vspored: 1. Ob 7. oziroma 9. uri dopoldne sprejem gostov na kolodvoru. Ob 2. pol 9. uri maša v župni cerkvi v Kranju. 3. Ob 10. uri obisk Prešernovega groba. 4. Ob 11. uri odkritje spominske plošče. 5. Ob 12. uri banket v gostilni g. P. Mayrja. (Kuvert po K 3.—, priglasila do 12. septembra.) 6. Od 3. ure nadalje ljudska veselica in bazar v «Zvezdi» na korist Prešernovemu spomeniku v Ljubljani. 7. Ob pol 9. uri zvečer ples v čitalniških prostorih. Vstopnina 60 vin. za osebo. — Posamezniki ne vdobe vabil.

O d b o r

«Narodne čital. v Kranju».

Kakor se nam poroča, vrše se za to slavnost velike priprave. Pomnoženi čitalniški odbor potrdil se je, da priredi slavnost v kolikor mogoče velikem obsegu. Razposlal je v to svrhu na vsa slovenska društva vabila. Naprošeni smo naznaniti, da naj društva, katera morebiti vsled preobilnega posla niso dobila vabil in se žele udeležiti slavnosti, to oprostite in se javijo odboru «Narodne čitalnice» v Kranju. K vspredu nam je pripom-

nitil to, da bo ob 7. uri zjutraj došla družstva gorenjska sprejemala deputacija. Ob 8. uri zjutraj se pa udeležijo sprejema vsa do tedaj došla društva s «kranjskimi» vred. Sveto mašo v župni cerkvi bo bral prečestiti gospod monsignore Tomo Zupan. Za popoldanski bazar pa tekmujejo kranjskega mesta dame v izbiri praktično-zapeljivih stvari. Izza kulis pa čujemo, da se vrše še druge priprave, katerih še ne smemo izdati. Vemo samo toliko, da bo strmenje obč. Imena javljenih društev objavimo drugi teden.

Razne vesti.

Gospa Polakova v Belemgradu. «Slov. N.» poroča, da je minoli terek zvečer gospa Irma Polakova nastopila v beligradskem gledališču v naslovni uloži operete «Maskota» in to z največjim vspuhom. Gledališč je bilo prenapolnjeno ter je žela umetnica najvilharnejše priznavanje. Dobila je tudi velik venec s trobinico.

Loterijske številke, izžrebane dne 7. septembra:

Trst	60	10	9	52	13
Line	3	9	50	48	5

Brzjavna poročila.

Natalija proti sinu.

BELGRAD 9. (Privat) »Srbske Novine« grozijo z najstrožjim postopanjem proti vsakemu, ki bi vprizoril kake homatije proti kraljevi dvojici. Ta naredba je v zvezi z dejstvom, da je kraljica Natalija poslala svojemu dvornemu maršalu odprto dopisnico, ki je skrajno žaljiva za kralja Aleksandra in kraljico Drago.

Slomšekova slavnost na Štajerskem.

LJUTOMER 10. (Priv.) Slomšekova svečanost zbrala nad 60000 (?) ljudi, navdušenost nepopisna; neredov ni bilo.

Nadvojvoda Fran Ferdinand na nemških manevrih.

STETTIN 9. (K. B.) Nadvojvoda Fran Ferdinand je prispel k cesarskim manevrom. Na kolodvoru so ga sprejeli cesar in generali. Cesar ga je prisrčno pozdravil ter ga odpeljal v grad, kjer ga je sprejela cesarica. Zvečer je bil nadvojvoda na večerji, katero je cesar priredil pomorski pokrajini.

Vojna v južni Afriki.

LOURENZO MARQUEZ 8. (K. B.) Reuter javlja: 160 portugalskih vojakov je odšlo od tod, da čuvajo mejo pri Ressano-Garcii.

Ustaja na Kitajskem.

PETROGRAD 9. (K. K.) «Invalid» javlja, ča je car zaukazal ustanovitev prve in druge topniške baterije v prvi vzhodno-sibirski topničarski brigadi ter ustanovitev dotičnega premakljivega parka.

LONDON 9. (K. B.) »Reuter« javlj iz Hongkonga z dne 8. t. m.: Za drevi je pričakovati nemirov. Vojaštvo je konsignirano. Redarstvo je sprejelo ukaz, da zabrani kitajsko procesijo z zmajem, katero hočejo Kitajci po vsej sili uprizoriti.

Nadškof umrl.

PARIZ 9. (K. B.) Nadškof v Aixu je umrl.

Položaj angleških predilnic.

LONDON 8. (K. B.) Reuter javlja iz Manchestera: Glasom semkaj dospelih poročil zaprejo mnogo predilnic v okrajih, kjer obdelujejo ameriški bombaž. Položaj resen.

PARIZ 9. (K. B.) Francoski poslanik Picheu brzjavlja dne 28. avgusta ministru Deleasséju: Kolo diplomatov v spremstvu mednarodnih čet je bilo v cesarski palači sprejeto po kitajskih dostojanstvenikih. Članovi cesarske rodbine odsotni.

Car in Srbija.

BELIGRAD 8. (Privat.) »Srbske Novine« prinašajo lastnoročni odgovor carja Nikolaja na pismo kralja Aleksandra, s katerim je carju naznanil svojo poroko. Pismo carjevo izraža v najiskrenejših besedah čestitke in želje carjeve kralju in kraljici.

Trgovina in promet.

Uvod v nauk o trgovini.

II. del.

Trgovina z blagom.

Četrta poglavje.

Cene blaga.

Sicer se menja tudi cena zlata, kakor je sploh nestalna vrednost vsakega blaga. Tu pa treba pomisliti: prvič, da so spremembe v cenah zlata od meseca do meseca, da, celo

tekem let, v primeri z nezanesljivim papirnatim denarjem, le neznatne; drugič pa treba upoštevati dejstvo, da trpijo na spremembah v ceni zlata v jednaki meri vsi narodi, ki imajo dober, proti zlatu zamenljiv denar, in da vsled tega v medsebojnem prometu teh sprememb niti ne občutimo. Kajti zlato je v vseh narodih: denar, ne pa blago v pravem smislu besede; ako je poskočila cena zlata, morajo polagoma in enakomerno padati cene vsakemu blagu v deželah, ki imajo zlato vrednoto, to pa seveda le v toliko, v kolikor ne provzročijo v kakem posebnem slučaju, pri kakem blagu, drugi uplivi posebnega gibanja v cenah.

Ako se pa ne oziramo na upliv, ki ga ima vrednost denarja na cene blaga ter opazujemo samostojno ustvarjanje cen pri vsakem blagu posebej, moramo pred vsem razločevati med cenami v trgovini na drobno v posameznih krajih (lokalna trgovina na drobno) in med cenami v mednarodni veliki trgovini.

V lokalnem prometu, med malimi trgovci in malimi producenti na eni strani in med konsumentmi na drugi strani, ne more biti govora o pravilaem ustvarjanju cen po gotovih načelih ali utrjenih zakonih. Kupci ne morejo presojati, so-li lokalne cene primerne ali ne; kupci so zadovoljni že s tem, da so cene n. pr. kruha, mesa itd., kolikor toliko stalne. Pri nekaterih predmetih, n. pr. pri modnem blagu, so cene odvisne od tega, da-li dotični predmet občinstvu ugaja ali ne. Mnogokrat morajo višje cene nekaterih predmetov poravnati zgubo o predmetih, katere se je moglo le malo časa razpečavati, katerih se je torej le malo prodalo. Kajti trgovini na drobno preti nevarnost od tod, ker si mora nabaviti o mnogih predmetih večje zaloge, da-si je težko določiti že v naprej, koliko bi se dotičnega blaga lahko razprodalo, koliko potrošilo. Na drugi strani pa mala trgovina lahko računi za dejstvom, da je večina potroševalcev že po svojem poklicu, ki jih veže na dotični kraj, primorana, da si nabavlja predmete vsakdanjih potrebščin v dotičnem kraju; najvišje lokalne cene so za konsumente še vedno ugodnejše, nego nižje cene drugod, v sosednjih mestih.

(Pride še.)

Na prodaj

je v Sežani hiša št. 180, ležeča ob glavni cesti v bližini kolodvora.

Natančnejše poizvedbe pri g. Val. Stofla v Sežani.

100 do 300 goldinarjev

zamorejo si pridobiti osebe vsakega stanu v vsakem kraju gotovo in pošteno, brez kapitala in rizika z razpečavanjem zakonito dovoljenih državnih papirjev in srčk. Ponudbe pod naslovom Ludwig Oesterreicher v Budimpešti, VIII Deutshegasse, 8.

Hôtel I. vrste

se oddá

v nekem klimatičnem zdravilišču, v najlepši legi mesta, dobro obiskovan, radi bolezní, pod zelo ugodnimi pogoji. Najmanjša glavnica 10.000 gld neobhodno potrebna. Samo resni ponudniki naj se oglašijo na naslov: Ivan Dekleva v Gorici, Gosp. ulica št. 9.

Podjetje brez konkurence

išče solidne

AGENTE

za razprodajo novih in povsod rabljivih izdelkov. Visoka provizija, evéntualno stalna plača zagotovljena.

Ponudbe na: J. Klimesch, Praga št. 1134/II.

Fran Wilhelm^{ov}
odvajajoči čaj
od
Frana Wilhelm
lekarnarja v Neunkirchen
(Spodnja Avstrija).
Se dobiva v vseh lekarnah v zavitku po 1 gld. av. velj.

Mala oznanila.

Pod to rubriko prinašamo oznanila po najnižjih cenah. Za enkratno insercijo se plača po 1 nvč. za besedo; za večkratno insercijo pa se cena primerno zniža. Oglasi za vse leto za enkrat na teden stanejo po 10 gld. ter se plačujejo v četrtletnih anticipatnih obrokih. Najmanjša objava 30 nvč.

V Trstu.

Zaloga likerjev v sodih in buteljkah.

Perhauc Jakob ulica Acquedotto 8
Zaloga vsakovrstnih vin in butelj. Postrežba točna, cene zmerne.

Krème.

Potočnik Fran ima gostilno v ulici Ireneo št. 2, toči istrsko, dalmatinsko in belo vipavsko vino ter Steinfeldsko pivo vsaki čas mrzle jedi. Odprto vedno do polnoči.

Obuvala.

Rehar Peter ulica Riborgo št. 25. Velika zaloga in delavnica vsakovrstnega obuvala po naročbi.

Pekarne in sladčičarne.

H. Stibel Piazzetta S. Giacomo št. 3 (Corso) filijalka ulica Riborgo 15. ima veliko pekarno in sladčičarno. Vedna zaloga vsakovrstnih tort, krokanov, konfetov, raznovrstnih sladčič v kosih in v skatljicah, finih biškotov, različnih likerjev in vin v buteljkah za poroke, birme, krste in druge slavnostne prilike. Vsakovrsten, vsak dan večkrat pečen fin in navaden kruh se razpošilja po pogodbi in naročilo franco na dom in trgovcem v razprodajo.

Jak. Perhauc Ulica Stadion št. 20, pekarna in sladčičarna, svež kruh večkrat na dan, prodaja moke. Vsprejema tudi domači kruh v pecivo. Postrežba točna.

Kavarne.

Anton Šorli priporoča svoji kavarni «Commercio» in «Tedesco» ki sti shajališči Slovencev. Na razpolago so vsi slovenski in mnogi drugi časniki.

Trgovci.

Fran Hitty Ulica Barriera vecchia št. 13 prodajalnica vsakovrstnega manufakturnega blaga in drobnarij. Na zahtevanje se pošiljajo vzorci tudi na deželo.

Oglje in drva.

Muha Josip v ulici del Torro št. 12 priporoča svojo dobro preskrbljeno zalogo oglja in raznega kuriva kakor premoga, koka, trdega lesa itd. Svoji k svojim!

Pohišstvo.

Prva slovenska izdelovalnica in zaloga zaznovrstnega pohištva lastnega izdelka. Sprejemam naročbe po načrtu. Delo fino in trpežno, cene brez konkurence. Za mnogobrojne naročbe se toplo priporoča svojim rojakom v mestu in na deželi v smislu gesla „svoji k svojim.“ Andrej Jug v Trstu ulica S. Lucia 12 (zadej e. kr. deželne sodnije).

Slovenec priporoča svojo veliko prodajnico in izdelovalnico vsakovrstnega pohištva in popraviljenje istega po cenah ki zadovolje gotovo vsakega gosta. Za obilne obiske se priporoča Ivan Cink, ulica S. Daniele št. 2.

Voščene sveče.

J. Kopač svečar v Gorici ulica Sv. Antona št. 7 izdeluje sveče iz pristnega čebelnega voska. Za pristnost jamči s 2000 k. Za obilne naročbe se priporoča prečastiti duhovščini, cerkvenim oskrbnikom ter slavnemu občinstvu.

V Gorici.

Civilni in vojaški krojač.

G. kr. privilegirani krojil vsakemu koj razumljivi krojiti

Martin Poveraj v Gorici na Travniku št. 22 I. n. ima izborna zaloga vsakovrste blaga za obleke iz inozemskih in avstrijskih tovarn in gotovih oblek, dežnikov in sobnih plaščev za vsako sezono. Vse po naj-novejši modi.

Novoporočenci pozor!

Velika zaloga vsakovrstnega pohištva, mebljev, okvirjev, ogledali stolic za jedilne sobe, blazin z različnimi tapecirijam, in pohištvo za elegantne sobe. Sprejemanje vsakovrstnih naročil v vsoto stroko spadajočih del Anton Breščak, Gorica, Gosposke ulice št. 14. Prodaja proti primerni varščini tudi na obroke.

NOV TRŽAŠKI POGREBNI ZAVOD

Alojzija Mozetiča

Podpisani si usoja javiti p. n. občinstvu, da **novo podjetje tržaško za pogrebe** je pričelo poslovati z 1. septembrom t. l. in ker preskrbljeno z vsemi najnovjšimi pripravami prve vrste, možno mu bode ugoditi vsem zahtevam slav. občinstva po zmernih cenah.

Zavod bode vodil g. **Alojzij Montanelli**, katerega dolgoletne izkušnje v tej stroki jamčijo, da bode vestno spolnjeval svoje dolžnosti proti cenjenim rodbinam, ki ga počaste se svojimi naročbami. Pisarna zavoda nahaja se začasno v ulici Torrente (Ponte della Fabbra) v prodajalnici pogrebnih predmetov gospoda Montanelli-ja. Udani

Alojzij Mozetič.